

Asia: VN/2062/2020

Lukiodiplomiselvitys 2020

Vastaajaa koskevat perustiedot

Vastaatteko

e) jonkin sidosryhmän, järjestön edustajan tai edunvalvontaorganisaation roolissa

A) Luvussa 2 on kuvattu lukiodiplomit osana nykyistä lukiokoulutusta

Vastaako mainittu kuvaus mielestänne nykytilaa?

2) Vastaavat jossain määrin

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

Kuten selvityksessäkin todetaan, suoritettujen lukiodiplomien määrään ja oppiaineeseen vaikuttaa vahvasti se, mitä lukiot tarjoavat. On varsin oletettavaa, että lukioissa olisi vahvempaa kiinnostusta myös muiden lukiodiplomeiden suorittamiselle, mikäli se olisi mahdollista.

B) Luvussa 3 on kuvattu lukiodiplomien saavutettavuutta ja yhdenvertaisuuden toteutumista

Vastaako mainittu kuvaus mielestänne nykytilaa?

2) Vastaavat jossain määrin

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

Lukioiden välistä alueellista eriarvoisuutta voidaan kaventaa luomalla etäopetusmahdollisuuksia. Erityistehtävälukioilla tulisi olla tässä vahva rooli. Lisäksi kehittämällä yhteistyötä esim. taiteen perusopetuksen oppilaitosten kanssa voitaisiin laajentaa lukiodiplomien suorittamismahdollisuutta eri taito- ja taideaineisiin. Olisi varsin luontevaa, että lukiodiplomi olisi suoritettavissa kaikilla taiteen perusopetuksen taiteen aloilla.

Tässä yhteydessä on todettava myös, että kuluneen vuoden aikana etäopetus on kehittynyt valtavasti myös taito- ja taideaineiden osalta. Lukiodiplomin suorittaminen ei tulisi olla kiinni yksinomaan lukion fyysisistä rajoitteista vaan tilaratkaisuja pohdittaessa tulisi miettiä erilaisia yhteistyömahdollisuuksia perusopetuksen, vapaan sivistystyön sekä taiteen perusopetuksen oppilaitosten kanssa. Esim. käsityön lukiodiplomin suorittaminen ei välttämättä tarvitse onnistuakseen käsityöluokkaa. Oppilas, joka haluaa suorittaa diplomin ja osoittaa osaamistaan sekä harrastuneisuuttaan, tekee käsitöitä jo muutoinkin muualla kuin koulun käsityöluokassa. Samalla tavoin kuin esim. musiikin diplomia suorittavilla oppilaalla on hyvin usein oma instrumentti käytössään, myös käsityön tekijöillä on yleensä omat työvälineensä.

C) Luvussa 4 on kuvattu lukiodiplomien arvioinnin nykytila ja kehittäminen

Ovatko esitetyt näkemykset mielestänne relevantteja?

1) Ovat täysin

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

Vaikka arvioinnin periaatteiden yhdenvertaisuus on tärkeä näkökulma, myös laadullinen prosessiarviointi on eri alojen luonteen kannalta olennaista. Valtakunnallista koordinaatiota on hyvä kehittää.

D) Luvussa 5 on käsitelty lukiodiplomien tuomista osaksi yo-tutkintoa

Ovatko esitetyt näkemykset mielestänne relevantteja?

1) Ovat täysin

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

Lukiodiplomin rinnastaminen ylioppilaskokeessa annettuun näyttöön on hyvä ja kannatettava asia. Se vahvistaa taito- ja taideaineiden asemaan lukiokoulutuksessa. Koska kyse on pidemmällä aikavälillä hankitusta osaamisesta, on luonteva muoto juurikin portfoliotyyppinen kooste, sen sijaan, että järjestettäisiin ylioppilaskokeeseen verrattava tutkintotilaisuus. Samalla tulee kuitenkin taata arvioinnin yhdenvertaisuus valtakunnallisella tasolla.

E) Luvussa 6 on käsitelty diplomien hyödynnettävyyttä korkeakoulujen opiskelijavalinnoissa

Ovatko esitetyt näkemykset mielestänne relevantteja?

1) Ovat täysin

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

Hyödynnettävyyttä heikentää mahdolliset ongelmat yhdenvertaisuudessa. Kuitenkin, luovilla aloilla, samoin kuin esimerkiksi opettajankoulutuksen valinnoissa olisi mahdollisuus hyödyntää paremmin lukiodiplomeita esimerkiksi harrastuneisuuspisteiden kautta. Yhteistyö korkeakoulujen kanssa lukiodiplomien kehittämiseksi on tärkeää.

F) Luvussa 7 on käsitelty lukiodiplomien kehittämiskohteita. Lukiodiplomit saatettiin nykyiseen muotoonsa lv. 2004-2005 aikana, ja niitä voi suorittaa taito- ja taideaineissa kahdeksaa erilaista. Luvussa mm. selvitettiin, miten lukiodiplomeita voitaisiin hyödyntää nykyistä useammissa oppiaineissa ja kansainvälisissä tiedekilpailuissa.

Ovatko esitetyt näkemykset mielestänne relevantteja?

2) Ovat jossain määrin

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

Uusia aloja on mahdollista ottaa mukaan, mutta EI aiempien kustannuksella. Esitetyt arviot esimerkiksi käsityön merkityksen heikkenemisestä eivät pidä paikkaansa. Päävastoin, käden taitojen laaja-alainen osaaminen ja luovuusajattelu ovat olennaisia osatekijöitä tulevaisuuden työelämässä. Vaikka käsityönä valmistettujen tuotteiden osuus esim. kulutustavaroiden osalta on vähentynyt, ei itse käsityön merkitys ole vähentynyt. Lukuisten tutkimusten mukaan (esim. Huotilainen, M. et al. (2018) <https://journals.oslomet.no/index.php/formakademisk/article/view/1908>) käsityö edistää harrastajiensa hyvinvointia. Näin ollen juuri käsityöllä voidaan osaltaan alentaa lukiolaisten kokemaa stressiä ja edistää heidän hyvinvointiaan.

1.1. Lukiodiplomijärjestelmää tulisi edelleen kehittää ja syventää sekä se tulee liittää entistä vahvemmasi osaksi lukio-opetusta.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

1) Olen täysin samaa mieltä

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

-

1.2. Sopiva viranomainen tätä työtä johtamaan ja koordinoimaan olisi Opetushallitus, jonka vastuulla lukiodiplomien kehittäminen on ollut koko niiden olemassaolon ajan.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

1) Olen täysin samaa mieltä

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

Opetushallitus on luonteva instanssi koordinaattoriksi. On kuitenkin huolehdittava siitä, että OPH:ssa on riittävät resurssit ja asiantuntemus myös eri taiteen alojen osalta.

2. Lukion opetussuunnitelman perusteet (OPH Määräykset ja ohjeet 2019:2a) -asiakirjassa määritellyissä taito- ja taideaineissa lukiodiplomien suorittaminen asetettaisiin kaikkia lukiokoulutuksen järjestäjiä velvoittavaksi. Tämä muutos

kohdistuisi siis kuvataiteen, liikunnan ja musiikin lukiodiplomeihin. Tämä luo muutostarpeen lukiolakiin.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

1) Olen täysin samaa mieltä

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

-

3. Muissa kuin kuvataiteen, liikunnan ja musiikin lukiodiplomeissa lukiodiplomien järjestäminen säilyisi vapaaehtoisena.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

4) Olen jokseenkin eri mieltä

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

Kuvataiteen, liikunnan ja musiikin ohella en näe, että käsityö tulisi asettaa huonompaan asemaan lukiodiplomien osalta, nykyisten taito- ja taideaineiden rinnalla. Kaikkia taito- ja taideaineita on kehitettävä rinnakkain.

4. Tätä edellä kuvattua muutosta tuettaisiin muodostamalla kansallinen rakenne lukioasetuksessa määritellyn kehittäjälukioverkoston varaan. Nykyisistä kehittäjälukioista kaksi keskittyy kuvataiteeseen, kaksi liikuntaan ja kolme musiikkiin.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

4) Olen jokseenkin eri mieltä

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

Kehittäjälukioajatus on sinällään kannatettava. Jotta toiminta ei kapeudu, on huolehdittava siitä, että myös muut taiteen alat saavat omat kehittäjälukionsa. Yhteistyö taiteen perusopetusta antavien tahojen kanssa on olennaista.

5. Kuvataiteen, liikunnan ja musiikin lukiodiplomeissa kehittäjälukioverkosto erityistehtävälukioverkoston tuella laatisi Opetushallituksen kanssa yhteistyössä pedagogiset ratkaisut, joiden myötä lukiodiplomien suorittaminen mahdollistuisi aidosti maan jokaisessa lukiossa. Tämä pedagoginen ratkaisu sisältäisi ns. pohjakurssien ja lukiodiplomikurssien toteuttamisen. Tämä rakenne luotaisiin etä- ja/tai verkko- /virtuaaliopetuksen avulla.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

4) Olen jokseenkin eri mieltä

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

Myös muiden aineiden, joissa lukiodiplomi on mahdollista suorittaa, edustajat tulee olla mukana kehitystyössä. Koska monelta osin lukiodiplomin suorituksia tehdään taiteen perusopetuksen yhteydessä, olisi hyvä tarkastella, tulisiko taiteen perusopetuksen edustaja otettava mukaan suunnitteluun ja yhteistyöhön.

6. Suoritetulla lukiodiplominäytöllä voisi korvata yhden ylioppilastutkinnon viidestä kokeesta. Ylioppilastutkintoa suorittava kokelas tekisi siinä tapauksessa äidinkieli ja kirjallisuus -kokeen sekä kolme koetta ryhmästä, johon kuuluu matematiikan-, toisen kotimaisen kielen-, vieraan kielen- ja reaaliaineen koe sekä lukiodiplomin.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

1) Olen täysin samaa mieltä

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

Menettely nostaa lukiodiplomin arvostusta ja on kannatettavaa. Samalla lukiodiplomin merkitystä korkeakouluvalinnoissa tulee korostaa.

7. Ylioppilastutkintotodistukseen tulisi kirjaus siitä, että kokelas on korvannut yhden edellytettävistä ylioppilasaineista lukiodiplomilla. Lukiodiplomista annetaan erillinen todistus. Todistuksen antaa kokelaan oma lukio. Jatkossa siis lukiodiplomin suoritus olisi ylioppilastutkintotodistuksen liite, eikä päättötodistuksen liite.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

1) Olen täysin samaa mieltä

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

-

8. Lukiodiplomien tuominen osaksi ylioppilastutkintoa edellyttää voimakasta lukiodiplomien arvioinnin kehittämistä. Esitetyt muutokset edellyttävät kansallisen mallin luomista lukiodiplomien arviointiin. Tämä arvioinnin kehitystyö tulee toteuttaa Opetushallituksen johtamana yhteistyössä ylioppilastutkintolautakunnan, korkeakoulujen sekä kehittäjälukiodien kanssa. Esitämme, että lukiodiplomien oppilaitoksen ulkopuolinen arvioija määräytyy perustettavan kansallisen arviointiverkoston kautta.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

1) Olen täysin samaa mieltä

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

Verkostosta ei pidä unohtaa taiteen perusopetusta antavia tahoja.

9. Korkeakouluille tulee tarjota nykyistä enemmän tietoa koko lukiodiplomijärjestelmästä. Lukiodiplomien kehittämisessä tulisi jatkossa kuulla korkeakoulujen näkemyksiä ja tarpeita nykyistä enemmän, jotta korkeakoulut voivat tulevaisuudessa hyödyntää lukiodiplomeita nykyistä paremmin.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

1) Olen täysin samaa mieltä

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

Yhteistyö korkeakoulujen kanssa on olennaista, jotta muutos palvelee myös korkeakouluhakuja.

10. Tässä selvityksessä esitetyt toimenpide-ehdotukset luovat edellytyksiä lukiodiplomien paremmalle hyödyntämiselle korkeakoulujen opiskelijavalinnassa.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

2) Olen jokseenkin samaa mieltä

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

-

11. Kotitalouden lukiodiplomi korvataan yrittäjyyden ja työelämäosaamisen lukiodiplomilla.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

4) Olen jokseenkin eri mieltä

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

Yrittäjyyden ja työelämäosaamisen lukiodiplomille on oma kysyntänsä, mutta ei ole perusteita sille, että kotitalouden lukiodiplomi jäisi kokonaan pois vaihtoehtoista.

12. Käsityön lukiodiplomi muuntuu ja uudistuu teknologian lukiodiplomiksi.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

5) Olen täysin eri mieltä

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

Käsityön lukiodiplomia ei tule muuttaa teknologian lukiodiplomiksi.

Käsitöiden tekeminen tukee laajasti monenlaista osaamista. Jos tarkastellaan esim. lukuvuoden 2020-2021 lukiodiplomin tehtäviä niin voidaan havaita, että käsityötä lähestytään mm. hyvinvoinnin,

tuotesuunnittelun, muotoilun, mekaniikan, aineettoman kulttuuriperinnön sekä projektisuunnittelun näkökulmista. Käsityölle tyypillistä on myös tieteiden- ja taiteidenvälisyys.

Suomen valtio hyväksyi Unescon yleissopimuksen aineettoman kulttuuriperinnön suojelemisesta vuonna 2013. Käsityöllä on keskeinen rooli sopimuksen mukaisessa elävän kulttuuriperinnön työssä. Kyetäksemme täysimääräisesti toimeenpanemaan sopimusta, meidän ei tule heikentää käsityön asemaa koulutusjärjestelmässämme.

Käsityön edistää koettua hyvinvointia (kts. F). Lukiolaisten käsityön harrastaminen on lisääntynyt samalla kun digitaalisuus on lisääntynyt opetuksessa. Käsityö toimii vastapainona tietotyölle ja edistää lukiolaisten jaksamista. Kädentaitojen osaaminen tukee myös akateemisille aloille sijoittumista. Kädentaitoja tarvitaan edelleen myös monilla nk. akateemisilla aloilla kuten lääketieteessä. Lasten ja nuorten kädentaitojen heikkeneminen koetaan ongelmana esim. kirurgian puolella.

Käsityön edistää ongelmanratkaisutaitoja sekä luovuusajattelua. Korkeatasoinen muotoilu ja tuotesuunnittelu ei toteudu ilman, että suunnittelijalla olisi materiaaliymmärrystä ja kosketusta oikeista materiaaleista valmistettuihin tuotteisiin. 3D-mallinnukset ja teknologia ovat hyviä apuvälineitä, mutta niillä ei voida korvata kaikkia prototyyppivaiheita. Käsityötaitoja tarvitaan edelleen myös tuotesuunnitteluprosesseissa.

Teknologian lukiodiplomille on tarve, mutta sillä ei voida korvata käsityön lukiodiplomia. Diplomien tavoitteet ja sisällöt eroavat merkittävästi toisistaan eikä käsityön sisältöjen pois jättämiselle ole esitetty riittävästi perusteita. Keskittyminen tilaratkaisuihin / käsityöluokkien puuttumiseen lukioissa viestii selvitystyön käsityön kapea-alaisesta tulkinnasta. Toisin kuin selvityksessä oleva sitaatti antaa ymmärtää: ”nykyisellään diplomeita on sellaisissa aineissa, joiden merkitys on vähentynyt, esim. kotitalous ja käsityö voisi korvata uusilla, tähän päivään paremmin istuvilla diplomeilla”, käsityöllä on yhä tärkeä rooli tässä ajassa. Digitaalisuuden lisääntyessä käsityön merkitys on jopa lisääntynyt.

Teknologian lukiodiplomia tulee kehittää käsityön lukiodiplomin rinnalla.

13. Yrittäjyyden ja työelämäosaamisen sekä teknologian lukiodiplomin kehittämistyö annetaan Opetushallitukselle ja kehittäjälukioille, joiden tehtävänä on kyseisen alan kehittäminen.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

1) Olen täysin samaa mieltä

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

-

14. Lukiodiplomit pysytetään niissä oppiaineissa/oppiaineryhmissä, joissa osaamisen näyttönä ei voi toimia nykyisen muotoinen ylioppilaskoe.

Lukiodiplominäyttö ei siis laajene aineisiin, joissa nykyisen muotoisia ylioppilaskokeita järjestetään.

Mitä mieltä olette toimenpide-esityksestä?

1) Olen täysin samaa mieltä

Halutessanne voitte myös sanallisesti perustella näkemystänne:

-

H) Luvussa 9 selvitysryhmä kuvasi lainsäädäntö-, opetussuunnitelma- yms. muutostarpeet.

Miten kommentoitte selvityshenkilöiden edellä esittämiä muutostarpeita?

-

I) Luvussa 10 on esitetty ehdotettujen muutosten kustannusvaikutuksia ja niiden kohdentumista.

Vastaavatko esitetyistä muutoksista aiheutuvat kustannukset käsitystänne kustannuslisäyksistä?

4) Eivät vastaa suurelta osin

Perustelkaa näkemyksenne etenkin, jos katsotte, etteivät arvioidut kustannukset vastaa esitetyistä muutoksista aiheutuvia kustannuksia:

Laskelma on hyvin ylimalkainen ja taloudelliset vaikutukset vaativat tarkempaa laskelmaa.

Hyytiäinen Minna
Käsi- ja taideteollisuusliitto Taito